

BESLUT

2019-02-04

Dnr: 18/02517

SAKEN

FIFA: VM-studion efter finalmatchen, SVT2, 2018-07-15, inslag om Pussy Riot; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kravet på opartiskhet.

INSLAGET

Inslaget var en direktsändning efter finalmatchen mellan Kroatien och Frankrike i FIFA fotbolls-VM 2018. I inslaget diskuterade och analyserade en programledare och tre experter matchen och en så kallad planstormning som inträffat. I inslaget sades bland annat följande.

(Programledare) – En mindre rolig sak som inträffade var ju planstormningen mitt i andra halvlek som störde mitt i ett kroatiskt försök till en kontring men det var en planstormning med ett politiskt motiv, [namn]? (Expert) – Ja, det är ju flera stora nyhetsbyråer som säger att det är protest- och konstgruppen Pussy Riot som tar på sig den här stormningen. Huruvida det faktiskt var de tre, fyra mest kända aktivisterna där vet vi inte riktigt. Men det är väl lämpligt att nyansera bilden litegrand för det här är från början till slut ett politiskt kontroversiellt mästerskap i ett land som har tullat en hel del på demokrati och mänskliga rättigheter och så vidare. Pussy Riot ställer vissa krav i en lista som delats på sociala medier framförallt nu under eftermiddagen. Släpp politiska fångar bland annat, tillåt politisk mångfald, alltså att man inte ska få rigga val eller försvåra för motståndare till regeringspartiet och Putin. (Programledare) – Så att det som vid första blicken ser ut som en planstormning som man ju inte gillar fyller ett större syfte i det här fallet? (Expert) – Ja, det är ju klart det gör. Sedan kan man ju tycka vad man vill om det men det är väldigt lätt att förstå varför man väljer det här tillfället och jag tycker att det är ganska lätt att sympatisera med budskapet också.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att det i inslaget talades om planstormningen som aktivistgruppen Pussy Riot påstods ligga bakom. Planstormningar är ett problem under matcher som motarbetas genom att tv-kanalerna generellt sett inte sänder

bilder på dem, samt underlåter att framföra aktivisternas syfte. I detta fall redogjorde en studiodeltagare om motiven för planstormningen och därmed framfördes aktivisternas politiska budskap helt oemotsagt på bästa sändningstid.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anför att inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför sammanfattningsvis följande.

VM-finalen är en nationell och internationell angelägenhet. Att FIFA tilldelade Ryssland fotbolls-VM 2018 har varit ett kontroversiellt beslut vilket rapporterades i både svenska och utländska medier. Inför sommarens VM väcktes frågor både om mänskliga rättigheter i Ryssland och arbetsförhållanden för de som byggt fotbollsarenorna. Både den ryska regeringens syn på homosexualitet, konflikten med grannlandet Ukraina och krigföringen i Syrien är områden som problematiserats. Den svenska regeringen lät även bli att närvara vid invigningen av fotbolls-VM som en markering mot den ryska regeringen.

Två av SVT:s experter fokuserade främst på de 90 matchminuterna medan en expert även tog upp VM och fotbollsfrågor med ett lite större samhällsperspektiv. Expertrollen inbegrep därför fotboll i en vidare bemärkelse, dit fenomenet planstormning och en kontroversiell arrangör kan räknas.

2,5 miljoner svenskar såg VM-finalen i fotboll i SVT. Dessa tittare såg personer springa in på planen, mitt under ett kroatiskt försök till en kontring. En sådan nyhetshändelse måste SVT självklart belysa och dessutom guida tittarna igenom efter bästa förmåga. I det aktuella direktsändningsläget visste inte kommentatorn eller experten vem som utfört aktionen men kommentatorsparet valde att fördöma planstormningen. SVT kan inte finna stöd för anmälares påstående att planstormningar är något som generellt klipps bort ur direktsändningar.

När det sedan blev dags för en studioanalys hade det, via internationella medier, framkommit nya uppgifter om händelsen, uppgifter som inte var kända tidigare under direktsändningen. Uppgifterna gav vid hand att planen stormats av medlemmar ur den kända aktivistgruppen Pussy Riot, en grupp som tidigare utfört andra protester och som dessutom fängslats för detta i Ryssland. Givet de terrorhot som ligger över stora idrottsevenemang, givet den kritik som fanns mot Ryssland inför mästerskapet och givet att planen stormades av aktivister fanns det alltså flera skäl att belysa planstormningen ur ett nyhetsperspektiv. Det hade varit nonchalant av SVT att inte informera tittarna om vad som hänt och vem som utfört aktionen. Hade redaktionen inte gjort detta hade planstormningen kunnat framstå som ett terrorhot eller något enklare som till exempel berusade människor som fick för sig att göra något spektakulärt under VM-finalen. Båda dessa antaganden hade då varit fel och därför var det viktigt

att SVT belyste vad som faktiskt hände.

SVT anser inte att expertens uttalanden innebar ett entydigt ställningstagande för den politiska gruppens budskap. Avsikten var att förklara deras syften och anledning till planstormningen. Detta efter att flera nyhetsbyråer rapporterat om att Pussy Riot hade tagit på sig dådet. När experten försökte belysa incidenten från flera olika perspektiv sa hon också uttryckligen följande.

Sedan kan man ju tycka vad man vill om det men det är väldigt lätt att förstå varför man väljer det här tillfället och jag tycker att det är ganska lätt att sympatisera med budskapet också.

SVT har förståelse för att det sista kunde uppfattas som värderande men anser att uttalandet ska tolkas som expertens uttryck för sympati för mänskliga rättigheter (syftande på Pussy Riots krav på frisläppande av politiska fångar) och att det inte gick utöver kommentatorsrollen och kravet på opartiskhet.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt granskningsnämnden strider det inte mot kravet på opartiskhet att visa och diskutera den aktuella planstormningen. Vidare anser nämnden att expertens avslutande kommentar var värderande men med hänsyn till hennes roll som tillfälligt medverkande fotbollsexpert gick den inte utöver vad som får accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Staffan Dopping, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Jenny Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Jenny Grass